

DE GESCHIEDENIS VAN OUDE PRENTBRIEFKAARTEN IN VERBAND MET SIMPELVELD

door H. Van Wersch

In het periodiek van "De Bongerd" jrg. 2 nr. 4 is de geschiedenis van de P.T.T. in het algemeen en voor ons dorp in het bijzonder beschreven.

Reeds in 1853, na de ingebruikname van de spoorlijn Aken - Simpelveld - Maastricht kregen we in Simpelveld een heus postkantoor.

Dit - in de volksmond al gauw "t Pösge" genoemd - bevond zich in de Dorpstraat waar nu "Van Wills Schoenen" gevestigd is.

De eerste posthouder was dhr. J. Smeets. Zijn vader was het hoofd der school Th. Smeets die tegenover dat kleine postkantoor aan de jongens en meisjes van Simpelveld onderricht gaf. (Nu is er antiekzaak Eussen gevestigd.)

In die tijd, rond 1860, werden er alleen brieven verzonden.

De opkomst van de briefkaart is eerst na 1870, na de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) in zwang gekomen.

Door enkele gebeurtenissen kwam het postwezen toen tot grote ontwikkeling. Vooral de uitbreiding van de spoorwegen met als gevolg de geweldige ontwikkeling van het verkeer was een grote stimulans. Verder de totstandkoming van de Wereldpostunie of Algemene Postverenigingen in 1871.

Werd vóór die tijd de briefport betaald door degene die de brief *ontving*, na 1871 moest de *afzender* de frankering betalen.

Verder werd voor het hele land hetzelfde tarief berekend. Of men nu een brief naar Amsterdam of naar Heerlen stuurde, op afstand werd niet meer gelet, wél op het gewicht van de brief. Als er te weinig gefrankeerd was moest de ontvanger van de brief strafport betalen.

In 1871 werd in Nederland de briefkaart ingevoerd om eenvoudige korte berichten door te kunnen geven.

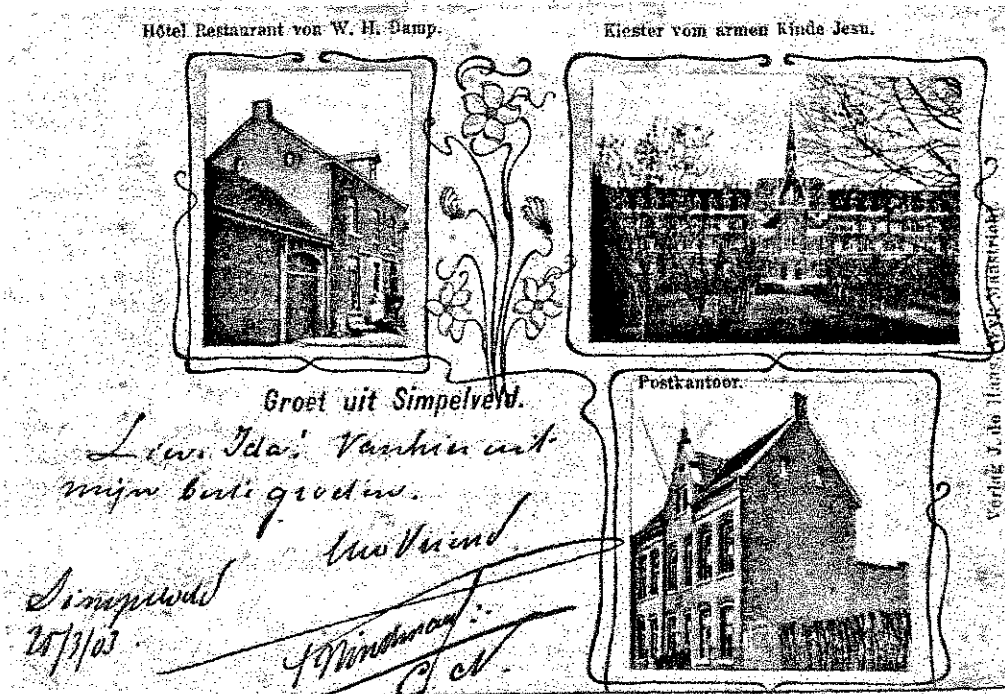
Deze briefkaarten kostten 3 cent, namelijk 2½ cent voor de postzegel en ½ cent voor de kaart.

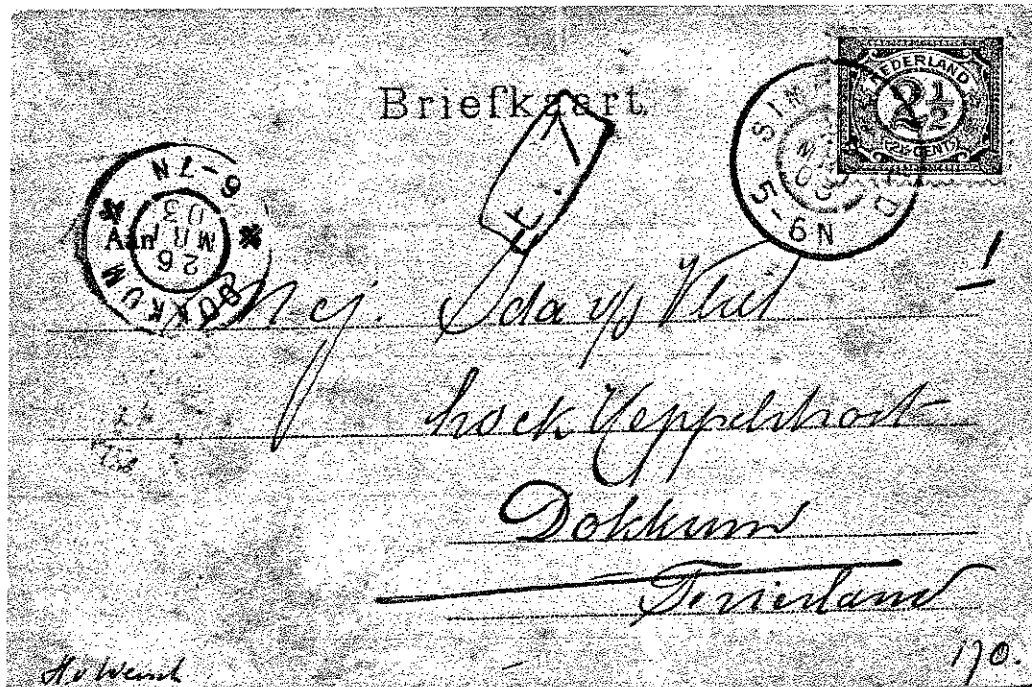
*De Dorpstraat in de jaren zestig.
In het eerste huis links is het voormalige
"Pösge" gevestigd geweest.*

Door handige zakenlui, vooral uitgevers die een gat in de markt zagen werden met Kerstmis en Nieuwjaar kaarten bedrukt om op deze manier een Zalig Kerstfeest of een Gelukkig Nieuwjaar toe te wensen. Er verschenen ook al gauw geïllustreerde nieuwjaarskaarten.

Vanaf rond 1890 komen de eerste ansicht- of prentbriefkaarten op de markt.

De voorkant en de adreskant van een ansichtkaart uit 1903
Alleen de afbeeldingszijde mocht beschreven worden.
Let op de adressering; de postbode had toen nog voldoende aan "hoek Meppelstraat"

Hoogste Punkt van Nederland

Kerk

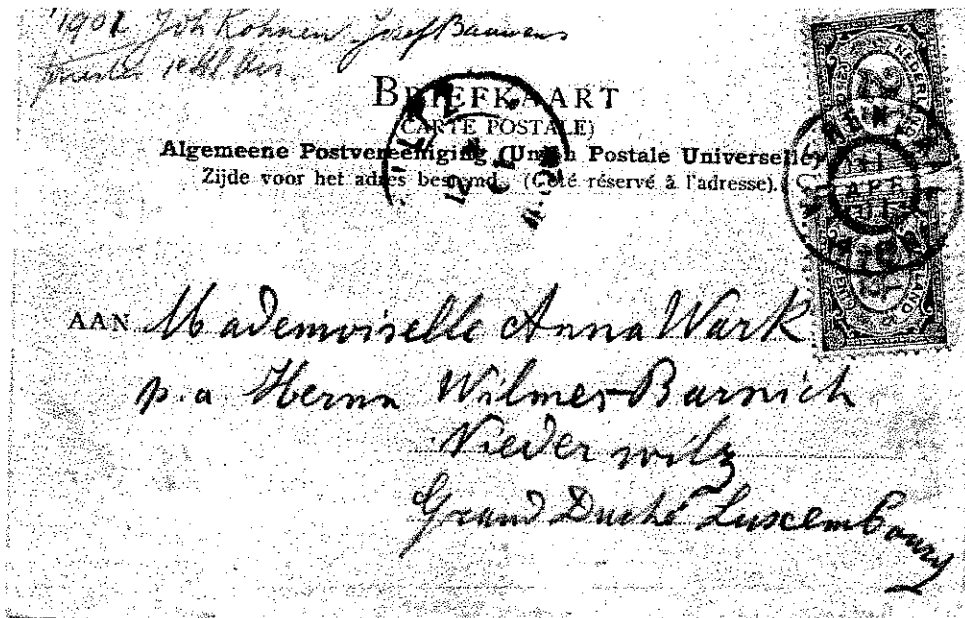
Restauration Clajens

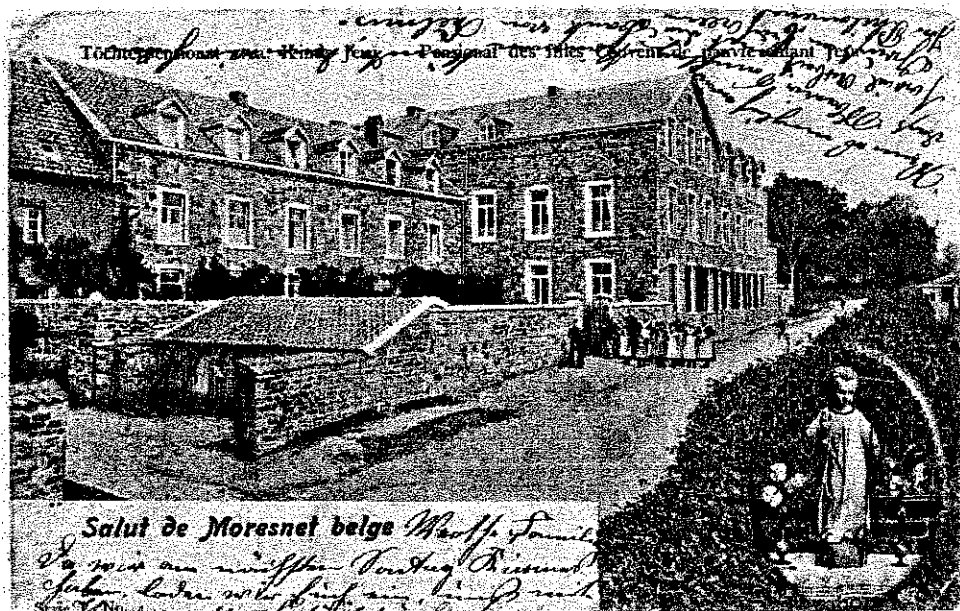
Groet uit Ubachsberg

Binn mit der Harmonie hier hier hat
 heiter eine jungen Priester die erste
 hl. Messe aufgetragen auf Wiedersehen
 p.a. schreibe mir wann du nach Vöresmet
 Joseph Klumets

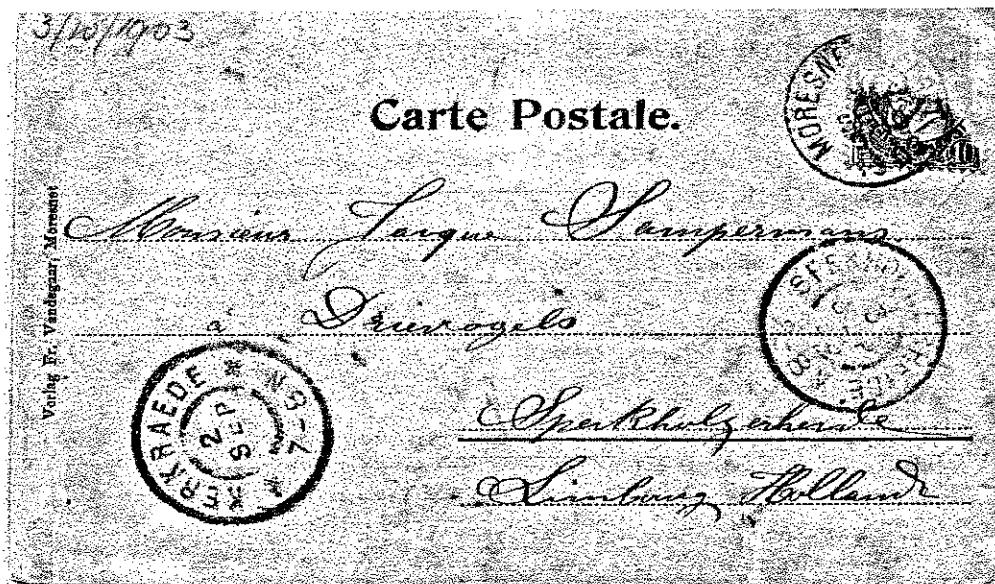
Verlag von A. Havus, Photograph. Krefeld

Voor- en achterzijde van een prentbriefkaart uit 1901.
 Let op de uitdrukkelijke reservering van de adreszijde.
 Op de beeldzijde is ruimte vrijgelaten voor een boodschap.
 Linksboven een van de oudst bekende afbeeldingen van de molen van Vrouwenheide.

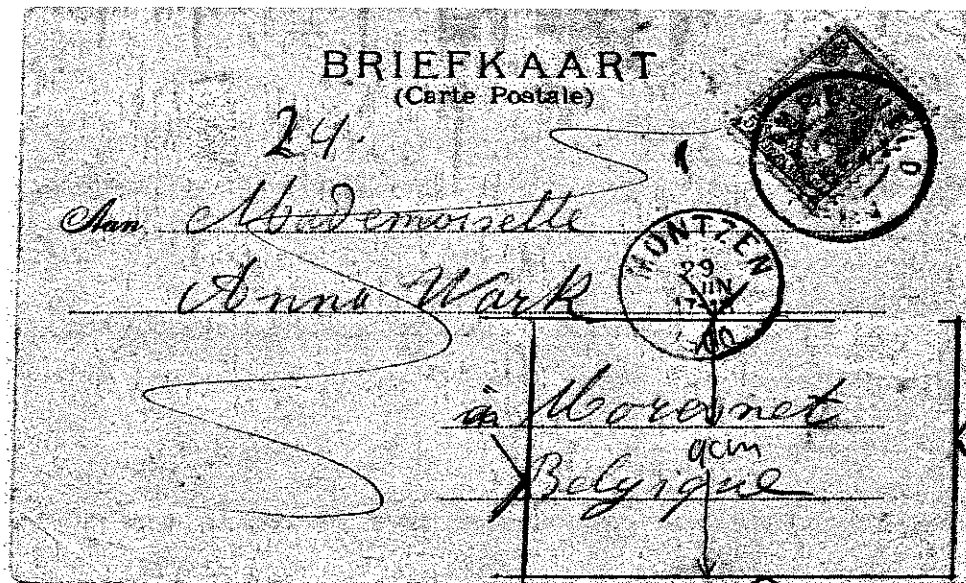

Voor- en adreszijde van een prentbriefkaart uit 1903.
 Elk vrij plekje werd benut om te beschrijven.
 Ook hier is een simpele adresaanduiding voldoende.

Voor- en achterkant van een in 1900 verzonden prentbriefkaart.
 Deze kaart is dus ruim 100 jaar oud!
 Er was wat ruimte voor een korte boodschap.

Het zijn topografische prentbriefkaarten met vooral dorpsgezichten waar veel mensen op stonden. Dat waren natuurlijk potentiële kopers.

Ook gebouwen, vooral kerken, kloosters, stations en scholen hebben de voorkeur.

Van 1895 tot 1940 zijn in Simpelveld een paar honderd verschillende topografische prentbriefkaarten van meerdere drukkers en uitgevers verschenen.

De eerste drukkers die ansichtkaarten van Simpelveld op de markt brachten en het voortouw namen waren vaak Duitsers bijvoorbeeld Hubert Grümmer, Aachen.

Anderen waren J. De Haan, Maastricht - Das en Crombach, Maastricht - Scheeren Vliegen, Simpelveld en de bekendste was Gebr. Simons, Ubach over Worms.

De fotografen die Simpelveld toen vereeuwigen hadden een bijzondere voorliefde voor het Zusterklooster (± 50), Paterklooster (± 20), de Remigiuskkerk (± 20), het station (± 10) en in mindere mate de jongensschool en de Kloosterstraat (± 5). De Dorpstraat (± 12) en de Irmstraat (± 10) kwamen meer in de picture.

Van de meeste gehuchten zoals Molsberg, Bosschenhuizen, Rodeput, Waalbroek, Bulkumsbroek, Soureth en Sweier zijn in die tijd praktisch geen foto's gemaakt.

Van de Huls slechts enkele, terwijl van panorama's vanaf de Huls weer meerdere, ongeveer 15.

De eerste prentbriefkaarten mochten alleen aan de voorkant (waar de afbeelding stond) beschreven worden.

De achterkant mocht de afzender niet beschrijven. Die was gereserveerd voor de postzegel en het adres waar ze naar toe moest.

Pas na 1905 werd de kaart ongeveer

ingedeeld zoals nu nog gebruikelijk is.

De voorzijde van de briefkaart werd door een staande lijn in twee helften verdeeld. De rechterhelft was bestemd voor adres en postzegel en de linkerhelft mag door de afzender voor mededelingen benut worden. Tot op vandaag is deze indeling niet veranderd.

Van 1900 tot de eerste wereldoorlog (1914-1918) was de ansichtkaart erg populair. Het was iets nieuws en erg goedkoop. De postzegel kostte één cent en de kaart meestal twee cent.

Als je ergens naar toe was geweest wilde je dat iedereen laten weten. Voor een gulden schreef je toen ongeveer dertig kaarten. Het was een soort statussymbool.

Tussen 1920 en 1930 werd het minder. Er waren nieuwe dingen en we krijgen het tijdperk van de auto, de radio en de telefoon. De afstanden werden kleiner. De prentbriefkaart was nu niet meer nodig om te tonen hoe goed men het had.

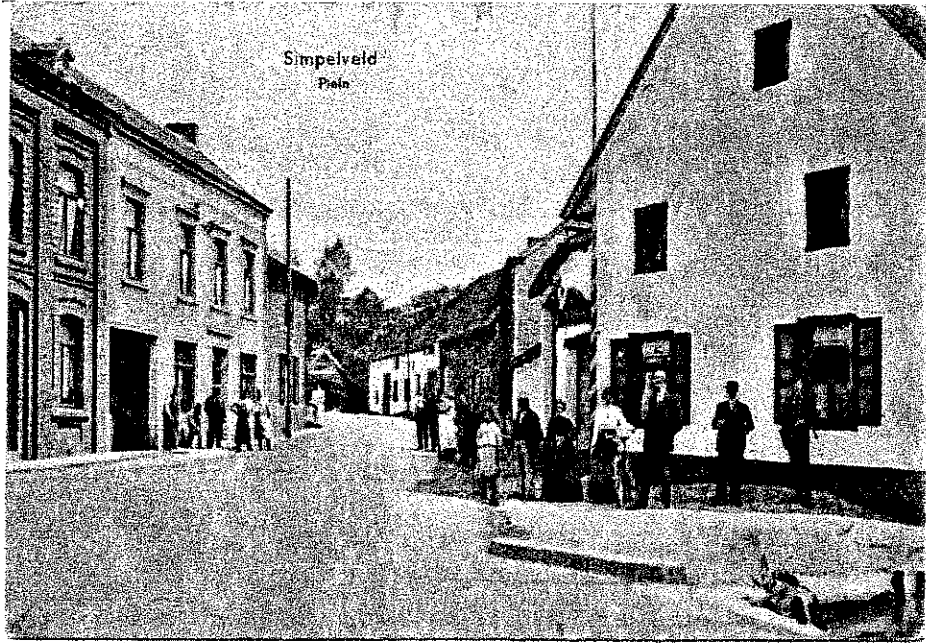
Over het algemeen werden vroeger door een uitgever per object ongeveer 200 ansichtkaarten gemaakt.

In verschillende winkels: sigarenmagazijn J. Mayntz, drukkerij Coenen, hotel van Wersch en anderen werden deze verkocht.

Van de prentbriefkaarten die vóór 1910 zijn uitgegeven zijn er over het algemeen maar weinig exemplaren meer over.

Voor de vele verzamelaars in ons dorp is het dan ook erg moeilijk om hun collectie uit te breiden.

Gelukkig dat door de uitgave van "Simpelveld in oude ansichten" en het "Fotoboek Oud Zumpelveld" vele inwoners van ons dorp toch nog kunnen genieten van oude dingen uit een ver verleden.

Deze kaart - verzonden in 1916 - heeft de vorm zoals we die nog steeds kennen.
 De adreszijde heeft een aparte ruimte voor een korte mededeling.
 De geadresseerde wordt er op geattendeerd dat hij zijn kaarten moet frankeren.

